

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale Emk. 2000.-

pooleaastas " 500.- " " 1000.-

Toimetuse aadress: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, Laupäeval, 13. septembril 1924. Nr. 36 (80)

Sisu: Toimetuse kommentaar. N. Kõstner: Põllumajanduse statistikast. T-n.: Töö-hoolekande ministeeriumi reorganiseerimise kava puhul. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 12. septembril 1924.

Eesti põllumajanduste produktiooni väärtusest. Kõik annavad ühemeelselt meie põllumajandusele kõige tähtsama koha Eesti rahvamajanduses; kuid tänini ei ole katset tehtud seda täpsemalt arvudes määrata. Arusaadavalt käib see ka meil üle jõu, kuid mõned üksikud juhtivad andmed katsume siiski tuua. Võttes 1923. a. andmed saame tähtsamate põllumajandusliste ainete produktiooni, seeme maha arvatud, ja nende väärtuse:

	Milj. pd.	Mk. pd.	Milj. mk.
rukis	8,5	á 250	2.122
nisu	1,0	á 350	350
oder	4,1	á 210	861
kaer	5,3	á 225	1.192
segavili	2,6	á 180	468
kartul	30,6	á 60	1.840
linaseeme	0,3	á 400	120
linakiu		(väljavedu)	1.085
		Kokku	8.038

Jättes arvestamata elusinventaari juurekasvud majapidamistes enestes, võtame arvesse ainult selle osa, mis aasta jooksul turule saadeti.

Kokku tapeti tapamajades ja toodi sinna tapetult järelvaatusele 1923. aasta jooksul.

	Mk.	Milj. mk.
Veiseid	74.921 á 6000	450
Vasikaid	78.378 á 1400	110

Lambaid	62.357 á 1500	94
Sigu	69.093 á 6000	415
	Kokku	1.069

Piima produktioon oli kontrollühisuste andmete järele ühe lehma kohta päevas 12.2 naela, millest keskmiselt piimaühisustes makseti 3,62 marka naelast.

Lehmi oli Eestis 297.916 tükki. Sellega oli piima produktiooni üldväärtus $3.62 \times 12.2 \times 360 \times 297.916 = 4.760.000.000$

Peale selle veeti välja elusloomi:

Hobuseid	1142 t.	Mk. 36 milj.
Loomi	9316 " "	81 " "
Sigu	2262 " "	15 " "

Kokku Mk. 132 milj.

Sellega saame kokku järgmised nähtavad produktiooni väärtused:

	milj. mk.
Põlusaadused	8.038
Lihasaadused	1.069
Piim	4.760
Elusloomade väljavedu	132

Kokku 13.999

Kui nüüd veel arvata, et läinud aasta ebanormaalsest madalaid saake andis, siis võiksime normaalse produktiooni väärtuse arvata praegustes oludes ümarguselt 15 miljardi peale.

Siinjuures tuleb arvesse võtta järgmisi asjaolusid. Produktiooni väärtust hinnates tuleb meil eestkätt silmas pidada seda

osa, mis inimeste tarviduste täitmiseks määratud. Põllumajanduses valmistatakse aga ka suur hulk aineid, mis sealsamas uuesti tooresaineks saavad edaspidiseks valmistuseks. Oder, hein, õled jne. valmistatakse selleks, et neid hiljem lihaks, piimaks jne. muuta. Niisuguste ainete väärtust teistega ühes kokku arvates, arvame õieti neid kahekordselt. Sellele korrektiiviks tuleb meele pidada, et osa kahekordselt arvestades, (kaera, odre, kartulid esiteks ja hiljem neidsamu aineid piima ja lihana), meie teiselt poolt suure hulga aineid arvestamata jätsime, nagu heinad ja õled, mille toiduväärtus suurema osa piima ja võib olla ka liha väärtusest välja teeb. Kontrollühisuste andmete järele oli jõutoit ainult 19% kogu toiduüksustest piimakarjale, kuna kõrstoit andis 38% tooretoit 8% ja karjamaa 35% kogu karja toidust. Arvestamata on teiselt poolt jäänud kogu see liha hulk, mis põllumajandus ise ja tema lähem ümbruskond ära tarvitasid, ja mis sellep. tapamajades registreerimata jäi. Selle vastu on aga põllumajandus tooresainena hulga jõutoitu, samuti ka väetisaineid jne. juure ostnud, mis puhtast saagist samuti tuleb maha arvata nagu seemegi. Lõpuks on arvestamata jäänud ka see osa põllumajanduslikust produktisioonist, mis kapitaaliks muudeti, olgu see elava inventaari juurekasv, melioratsioonid, või lõpuks chitused. Meie oletus on, et need arvestuse puudused ennast enam-vähem vastastikku kompenseerivad.

Praeguse statistika seisukorra juures on raske saada mingisugust pidet teistelt majandusaladelt, et nende produktisiooni väärtust põllumajanduse omaga võrrelda. Et vähemalt valguse helkigi selle küsimuse peale heita, mille juure meie loodame tulevikus veel tagasi tulla, võiks välja minna suur-tööstuses makstavatest palkadest. Käesoleva aasta esimese kuue kuu jooksul makseti suur-tööstuses palkadena keskmiselt 161 milj. marka kuus. Aastas teeks see välja ümargusest 2 miljardi marka. Kui oletada, et eksploatatsiooni norm on 100%, siis oleks suur-tööstuses loodud väärtuste hulk ümargusest 4 miljardi marka. See on muidugi ainult oletus, kuid ta annab vähemalt umbkaudsed piirid selle kohta, mis-sugustes summades meie suur-tööstuses loodud väärtuste hulk liigub. Selle järele oleks meie suur-tööstuse võrdlev tähtsus põllumajanduse kõrval kui üks nelja vastu.

Põllumajanduse statistikast.

N. Kõstner.

Põllumajanduse statistika on küll üks kurvematest lehekülgedest meie statistika lühikeses ajaloo. Sellele veendumusele peab tulema ka kõige suurem võhik, kui ta vast ilmunud „Eesti põllumajanduse“ teist vihku ka ainult pealiskaudselt sorib. Mitte, et meie riiklise põllumajanduse statistika alal tegutsevad isikud küllalt hoolsalt oma tööd ei tee. Töö ja paberi kulu riigi statistika keskbüroo põllumajanduse osakonnas võrreldes teiste osakondade tegevusega ja ametnikkude arvuga (kui ma ei eksi 11 inimest) on lõpmata suur, aga kahjuks näib see töö niiviisi korraldatud olema, et tema tagajärgede väärtus niisama väikene on.

Mis puutub kõige enne meie põllusaaduste toodangu statistikasse ja kõigesse, mis sellega ühenduses, siis sumab statistika keskbüroo siin arvude rägastikus, arvab protsentisid protsentide peale välja ja teeb igasuguseid järeldusi, kuna algandmed ise nii lootusetult uskumatud on, et kogu see töö täiesti ebaproduktiivseks jõu-, oja- ja paberiraiskamiseks muutub. Nii lihtne kui statistika keskbürool „põllumajanduse statistika ülesanded ja teostamine“ teoreetiliselt on (sest: „toodangu alal on põllumajanduse statistika ülesandeks kindlaks määrata igaaastaseid vilja ja heina kogusaakisid. Põlluviljade all olevate külvipindade suuruse kindlaksmääramiseks on vaja nad üksikute põllumajapidamiste järele üles kirjutada ja kokku arvata; üleskirjutamist ja kokkuarvamist peab alati väga hoolikalt tegema“), niisama raske on nende ülesannete praktiline läbiviimine. Statistika keskbüroo tahab olla täpne ja sellepärast on ta külvipindade suuruse kindlaksmääramise meetod lihtne („vaja on üksikute põllumajapidamiste järele üles kirjutada ja kokku arvata“). Selleks saadetakse igasse valda vastavad küsimuspõgnad, mis vallasekretärid kohustatud on iga majapidamise kohta täitma, käies talust talusse ja saades vastavaid andmeid allkirja vastu. Kuipalju niisugune meetod vallasekretäride aega raiskab, võib sellest järeldada, et 126000 majapidamises on tarvis käia, tarvilikud andmed välja nõutada ja allkirjad võtta. Selle töö korralikuks tegemiseks tuleb küll iga talu kohta vähemalt tund kuni kaks vallasekretäri aega arvata, mis tähendab

*) Vaata: Põllumajanduse statistika ülesanded ja teostamine. R. St. K. väljaanne.

126000–252000 töötundi. 378. valla peale teeb see iga sekretääri kohta keskmiselt 330 kuni 660 töötundi aastas. Kuna nüüsguseid ülesandeid antakse vallasekretääridele kaks korda aastas, siis tuleb välja, et vallasekretäär peaaegu poole omast tööajast ära peab kulutama statistika keskbüroo põllumajanduslike osakonna ülesannete täitmiseks. Et ükski vallasekretäär seda tegema ei hakka ja teha ei võigi, siis muutub kogu see töö tuule tallamiseks. Selle tuuletallamisega on statistika keskbüroo esimest korda täiel määral hakkama saanud läinud aastal.

Kuna eelmisel aastal ainult osaline külvipindade üleskirjutus toime pandi 58 vallas, toimetati seda käesoleval aastal juba üle maa. Tagajärjena saadi 1923. aasta põllumaa üldpinnaks 851.944 hektaari ehk 84,3% põllupinnast, mis meil kadastrite järele olemas on. Kuna Põhja-Eesti kadaster toimetati 1896–1902 aastani ja Lõuna-Eestis 1904 kuni 1912. aastani, siis tuleks sellest järeldada, et meie põllupind sellest peale Lõuna-Eestis on kahanenud 19,1% võrra ehk 119.000 hektari ja Põhja-Eestis 11,2% võrra ehk umbes 40.000 hektari – suurepäraline materjal meie maareformi mahamaterdamiseks. Õnneks ei usu kogu oma tööd statistika keskbüroo isegi ja tuleb sellepärast otsusele, et õigem on tarvitada põllupinna suurusena praegusel ajal kadastri andmeid. Kogu üleskirjutus on sellega täiel määral mahavisatud aeg ja raha. Üleskirjutuse ainsa saavutusena saab statistika keskbüroo üksikute põllukultuuride protsentuaalsed vahekorrad, mille põhjal siis juba välja minnes kadastri andmetest üksikute põlluviljade külvipinnad on välja arvatud. Need protsentuaalsed vahekorrad lähevad nii vähe lahku eelmise aasta omadest, mis põhjenevad ainult 15 protsendilise pindala väljavõttelisele üleskirjutusele, et samasugust väljavõtet üleskirjutust kõige suurema südame rahuga oleks võinud teha ka käesoleval aastal, kokkuhoides selle juures miljonisid. Samad protsendilised vahekorrad kui käesoleval aastal saabusid ka 1916. a. põllumajanduslike üleskirjutuse puhul. Ainus vahe, mis seal avalikuks tuleb, on kaera ja põlluheinade protsentides, kuid kui arvesse võtta, et 1916. a. aastal segavilja arvestati vastavalt, kas kaerana ehk põlluheinana, siis ei ole ka seal vahe nimetamisväärt; nagu alamaltoodud võrdlus näitab:

Külvipindade vahekorrad protsentides.

1916. a. 1923. a.

Talirukis	16,4	16,5
Oder	13,4	12,9
Kaer	20,9	15,5
Segavili	—	6,7
Põlluhein	18,5	17,0
Kartul	7,2	7,3
Kesa	17,3	17,3

Nagu sellest võrdlusest näha, on kõikumised haruldaset väiksed. Kaer ja põlluhein kokku annavad 1916. a. 39,4% ja 1923., segavili ühes arvatud, — 39,2%. Järjekult võib neid võrdarvusi usaldada. Tuleviku jaoks aga peaks statistika keskbüroo oma väljavõtet metoodi natukene muutma, võttes väljavõttelisel mitte üksikuid valdasi, vaid üksikutes valdades majapidamisi ja kui igas vallas 4–5 majapidamise kohta andmed on saadud, siis on suhtarvude jaoks maakonna kohta sellest küllalt. Töö läheb selle läbi igal üksikul vallasekretääril kergemaks, saab paremini tehtud ja on ennem usaldatavam kui praegune viis. Seni ajani teame aga kogu vabariigi ajajärgu statistika põhjal niipalju, et meie põllupind kadastritega võrreldes, kas vähenenud ehk suurenenud on. Selle hulga töö kohta, mis ära tehtud, ei ole seda teadmist mitte väga palju.

Kui nüüd statistika keskbüroo üksikute külvipindade suhtarvudest väljamineks kadastri andmete põhjal kalkuleerib külvipindu Eestis ja neid aasta aasta järele kõrvuti seab, siis tuleb ainult imestada, miks niisugust tööd üleüldse tehakse. Külvipindade kasvamisega või kahanemisega ei ole neil andmetel midagi ühist, sest et nad suhtarvude põhjal saadud on, kuna absoluutarvuks, mille põhjal üksikud külvipinnad välja arvatud, on võetud muutmatalt kadastrites näidatud põllupind.

Kõikidel on veel mees, kuidas mineval aastal, mis meil lõppude lõpuks pool – nälja aastaks välja kujunes, statistika keskbüroo meile õige roosilisi andmeid andis viljasaagi suhtes. Need roosilised andmed on osalt järele jäänud isegi käesolevasse aastaarvamatusse. Sellest leiame, näituseks, et meil läinud aastal rukkisaak oli 62,0 puuda hektarilt 56,7 puuda vastu 1922. aastal ja 65,3 puuda vastu viimase 10 aasta jooksul keskmiselt. Selle põhjal on välja kalkuleeritud, et meie taliviljade kogusaak 1923. aastal oli 10,7 milj. puuda ehk 13% rohkem kui 1922. aastal ja 2% rohkem kui viimase 10 aasta jooksul keskmiselt saadi.

Ainult looma toiduvilja kogusaak on umbes 30% vähem olnud kui 1922. aastal (15,8 milj. puuda 22,4 milj. puuda vastu). Meil ei ole olemas mingisuguseid andmeid nende arvude kontroleerimiseks, kuid kaudseid tõendusi, et meie saagiandmed üleüldiselt mitte tõele ei vasta ja palju rohkem laest mahakirjutatud on, kui seda olid veneaegsed andmed, mis palju lihtsamate meetodide abil koguti, võib tuua siiski õige mitmeid. Kõige piltlikumad nendest olgu siin ära märgitud.

Linakiu kogusaak on arvatud 1921–22 toitlusaasta jaoks 410,3 tuhat puuda. Väljavedu oli sel aastal 586000 puuda, sissevedu 1,6 tuhat puuda, nii et selle järele väljavedu oli suurem kui maa linasaak üleüldse 175.000 puuda. 1922–23 toitlusaasta jaoks oli linakiu saak 575.000 puuda, väljavedu 725 000 puuda, sissevedu 7000 puuda; nii siis oli väljavedu suurem kui maa linasaak 150.000 puuda võrra. Kuigi oletada, et meil võrdlemisi suured tagavarad linu eelmistest aastatest üle olid jäänud, siis on ometi täiesti võimata ette kujutada, et need tagavarad terve aasta saagi välja tegid. Kahe aasta jooksul on meil linu välja veetud rohkem kui kasvatatud 325.000 puuda. Meie omamaa tarvitust hindavad asjatundjad 60–100.000 puuda vahel aastas, nii et avalikuks tulnud lina hulk kahe aasta jooksul suurem on kui kogu saak statistika keskbüroo andmete järele vähemalt 400–450.000 puuda. 1923. aasta linasaak on ülesantud ümarguselt 600.000 puuda. 1. oktoobrist kuni 1. augustini 1923–24 on välja veetud 511.000 puuda linu. Nii paistab, et ka käesoleva majandusaasta lõpuni meil peaaegu kõik linad välja veetakse, mis üleüldse saadi, ja kodumaa tarvitus õhust kaetakse.

Toitlusvilja (rukki, nisu, tatra, herne, läätsa ja oa) üld-puhassak, seeme maha arvatud, oli statistika keskbüroo andmete järele 1921–22 toitlusaastal 10,6 milj. puuda. Arvesse võttes sisse ja väljavedu, jäi üleüldse tarvitamiseks 11,3 milj. puuda. 1922–23 toitlusaasta kohta annavad needsamad kalkulatsioonid tarvitamiseks jäänud vilja hulga kohta niisama 11,3 milj. puuda. 1923. a. puhassaak, seeme maha arvatud, oli nende toitlusviljade kohta 9,7 milj. puuda ehk 1,1 milj. puuda rohkem kui eelmisel aastal. Puudujääk toitlusviljade alal pidi olema statistika keskbüroo järele võrreldes eelmise kahe aasta keskmise tarvitusega (11,3 milj. puuda) – 1,6 milj. puuda ehk 14%. Selle puudujäägi katteks

on meil ainult käesoleva aasta esimese 7 kuu jooksul sisse veetud: 31.000 tonni ehk enam kui 1.800.000 puuda rukkid ning üle 11.000 tonni ehk 660.000 puuda nisu. Nii on toitlusviljade puudujääk kaetud ainult 7 kuu jooksul 1½ korda. Vaevalt oleme meie sel aastal, mis üleüldiselt raske oli, rohkem tarvitanud kui eelmisel ja kui sissevedu suurem oli, siis pidi arvatavasti puudujääk ka suurem olema kui statistika keskbüroo seda kalkuleerib.

Teisiti on seisukord looma toitlusviljaga. 1923. a. puhassaak oli 5,9 milj. puuda vähem kui keskmiselt kahe eelmise aasta jooksul tarvitamiseks üle oli jäänud (12,0 milj. puuda 17,9 milj. puuda vastu a. 1922–23). Toitlusviljade sisseveo andmed ei ole meil praegu käepärast, kuid igatahes olid nad palju vähemad, kui näidatud puudujääk. Samal ajal oli meil statistika keskbüroo andmete järele loomi:

	1922	1923
	(tuhandetes)	
Hobuseid	190,8	200,5
Veiseid	500,0	483,7
selle hulgas lehmi	279,4	297,9
Lambaid	714,7	637,1
Sigu	259,9	323,9.

Selle järele oli meil jõutoitu sõõjaid igatahes tuntavalt rohkem kui eelmisel aastal ja mis nende toitmise oludesse puutub, siis võib seda järeldada lehmade kohta kontrollühisuste andmetest, mille järele 1923. a. ühe lehma piimatoodang keskmiselt päevas oli 12,2 naela ja 11,8 naela 1922. a., olgugi et kontrollühisuste andmed näitavad päevast toiduhulka lehma kohta 1923. a. 11,3 üksust ja 1922. a. 11,4 üksust. Teada on ka, et meil või väljavedu käesoleva aasta esimesel poolel suurem on olnud kui läinud aastal. Käesoleva aasta esimesel poolel tapeti meil sigu tapamajades 6478 ja toodi tapamajadesse järelevaatusele 30.756. Läinud aasta esimesel poolel tapeti 6744 ja toodi järelevaatusele 26.316. Sellega tapeti käesoleval aastal kokku 37.234 siga 33.060 vastu läinud aastal ehk enam kui 12% rohkem. Need andmed näitavad, et meie loomatoitu käesoleval aastal rohkem kasutati kui mineval ja tuleb ainult küsida, kust see toit võeti.

Meie põllumajanduse statistikutel on veel palju tööd ees enne kui nad omad andmed niisasti külvipindade kui ka saakide kohta

ka ainult tõenäoliseks suudavad teha. Praegu ei ole need andmed igatahes veel niisugusesse ajajärku jõudnud, mis nende põhjalikumat läbitöötamist ja uurimist ära tasuks.

Omalt poolt soovitaksime statistika büroo põllumajanduse osakonna tegelastele, et nad ennast Venemaalt pärandatud harjumustest — igasse tühisesse detaili liig põhjalikult sisse tungida, nii et lõpuks puude tagant enam metsa näha ei ole, katsuksid vabastada, oma ülesandeid lihtsustaks ja sel teel oma tööjõudu produktiivsemate ülesannete jaoks vabastaks.

Selge on igatahes, et meie enne oma viljasaakide statistikale jalgu alla ei saa kuni meil üldine põllumajandusline üleskirjutus tegemata on. Kuid pärast üleskirjutust tuleb meie äranägemise järele statistika keskbürool küll loobuda külvi-pindade ja viljasaakide igaaastasest üleskirjutamisest ja teisi lihtsamaid ja odavamaid meetodeid otsida, kuidas niihästi külvi-pindade kui ka saakide liikumist aastast aastasse hinnata. Üleskirjutused sel alal on lihtne toredus, mis pealegi halvemaid resultaate annab kui teisel teel kogutud andmed.

Töö-hoolekande ministeeriumi reorganiseerimise kava puhul.

T-n.

Ajakirjandus tõi hiljuti teate, töö-hoolekande ministeerium töötada välja eelnõu, oma ülesannete ja volituste laiendamiseks. Ühes selle teatega arutatakse ka küsimust, et anda nimetatud ministeeriumi alla ehituspeavalitsust, mis praegu allub teedeministeeriumile, ja statistika keskbürood, mis allub otseteed valitsusele.

Huvitav on fakt, et ühe ministeeriumi funktsioonide laiendamist kavatakse niisugusel ajal, kus niihästi valitsus kui riigikogu küsimuse ees seisavad, kuidas riigi valitsemise aparaadi kulusid võimalikult vähendada. Need, kes jälgisid eelarve komisjoni aruandeid, mäletavad vististi, et selles mõttes teatud kärpimisi tehti: seati üles mõnede ametite ärakaotamine, summade vähendamine kantselei ja majandusliste tarviduste peale, ametnikkude ilmajätmine teest riigi kulul ja lõpuks tõsteti küsimus, et võtta

ministritelt nende kasutada olevaid automobiile. Kõik need abinõud on kasulikud ja otstarbekohased ja viivad eesmärgile, kui nende juures ülesandeks on ainuüksi üleliigsete ja tarbeta kulude vähendamine. Kui aga valitsusel ehk riigikogul on laiemad ülesanded ja nimelt riigi aparaadi ülevalpidamise odavamakstegemine, siis ei ole nimetatud abinõudest kaugeltki mitte küllalt. Nende laiade sihtide saavutamiseks on ka suuri abinõusid vaja ja nimelt riigiasutuste ametnikkude koosseisu täielist läbi vaatamist, samuti ministeeriumite eneste kui asutuste läbi vaatamist.

Kõigi praegu tegutsevate rohkearvuliste ministeeriumite vajadus on küllalt kahtlane. See asjaolu, et Venemaal, mis võrdlemata suurem kui meie maa niihästi ulatavuse kui rahvaarvu poolest, oli vähem ministeeriumisid kui meil, annab põhjust oletada, et ka meil oleks võimalik vähema arvu ministeeriumitega läbi saada. Nende arvu vähendamise tagajärjeks oleks aga kulude vähenemine ministri abide palkadeks, kantseleide ülevalpidamiseks, raamatupidamise teostamiseks jne. ja see võimaldaks tuttavat kokkuhoidmist. Poliitilised oletused ei või niisuguse abinõu puhul takistuseks olla, sest kui tarvis on riigikogu teatud parteide esitajatele valitsusest osavõtmist võimaldada ja selleks portfelligid ei jätka siis võib neile teiste Euroopa riikide eeskujul määrata ministri kohtasid ilma portfelliga.

Venemaal näituseks ei olnud enne revolutsiooni töö-hoolekande ministeeriumi ja meie ministeeriumi funktsioonid jagunesid teiste ministeeriumite asutuste vahel. Nii toimetasid pensionide määramist üksikute ministrite kantseleid ja rahaministeeriumi riigi rentei pensiooni osakonnad; töökaitset moodustasid vabrikute inspektorid, kes ennem allusid rahaministeeriumile, pärast aga kaubandus-tööstusministeeriumile; rahva tervishoid oli antud siseministeeriumi erilise departemangu hooleks. Oluliselt võiks meie ministeeriumi kohustusi, ilma et asja huvid selle all kannataks, väga hästi teistele valitsuskondadele üle anda. Pensionide määramist võiks anda rahaministeeriumi hooleks, kelle korraldusega neid assigneeritaks. Rahva tervishoidu, mis kuulub riigi poliitilistesse kohustustesse, tuleks anda siseministeeriumi hooleks. Mis puutub aga töökaitse, siis tuleb siin arvesse võtta üsna väikest elanikkude protsenti ja ka absoluutselt väikest arvu elanikke, kes meie riigis töölavad palgalistena tööstuses, põllu-

majanduses ja kaubanduses. Sellepärast võiks anda nende elanikkude töökaitse erilise asutuse hooleks teise valitsuskonna juures, ilma et tarvis oleks selleks otstarbeks luua iseseisvat ministeeriumi. Kuid hoolimata kõigest sellest, tuleb omefi otsustada selle ministeeriumi allesjätmise poolt, niisasti praeguste voolude tõttu töölisklassi mõttevallas, kui juba sellepärast, et tema üksi teeb meil töölisklassi poliitikat.

Teises seisukorras on meie kaubandus-tööstusministeerium. Vastavat ministeeriumi ei olnud Venemaal kuni käesoleva aastaja alguseni, tema funktsioone aga täitis rahaministeeriumi juures asuv kaubanduse ja tööstuse departemang ja seal juures väga hästi. Kui võtta arvesse et meie rahva pea-tegevus seisab põlluharimises, tegevus töös-tuse ja kaubanduse alal aga teisel plaanil asub, siis tekkib kahtlus, kas on tarvis töös-tuse ja kaubanduse huvide kaitseks jätta erilist valitsuskonda selle asemel, et luua selleks otstarbeks iseäralist peavalitsust raha-ministeeriumi juures.

Samasugused kahtlused olemasolu tarviduse ja otstarbekohasuse kohta tekkivad mõnede peavalitsuste kohta, mis asuvad üksikute ministeeriumite juures. Näitusena võiks nimetada ehituspeavalitsust, mis asub teedeministeeriumi juures. Selle koosseisu kuuluvad juhataja ja abi, kantselei ja raamatupidamine, samuti kogu muid ametnikka — üldse kuni 20 isikut, kus juures nende aasta palk tõuseb $3\frac{1}{2}$ miljonini. Nime-tatud peavalitsuse funktsioonides seisavad riigi kodanlised ehitused, millede koguväär-tus on aastas alla 30 miljoni. Peab ar-vama, et tööde korraldamine sel kombel, et plaanide tegemine ja eelarvete kokku-seadmine, samuti tööde järelvalve oleks antud ministeeriumi juures asuva inspekt-siooni hooleks, tööde täidesaatmine aga tehtaks ülesandeks eri töötajatele, oleks miftu korda odavam, kui iseäralise peava-litsuse olemasolu juures.

Edasi tõmbab enda peale tähelepanu hiiglakeeruline organisatsioon, mis asub sama teedeministeeriumi juures — meri-asjanduse peavalitsus. Võttes arvesse, et meil on õieti üksainus suur kaubasadam (Tallinnas) ja meie riigi kaubalaevastik ei ole kuigi suur, tekkivad kahtlused, kui palju on tarvidust nende rohkearvuliste jaoskondade järele, millede peale see pea-valitsus jaguneb.

Ei saa lõpuks nimetamata jätta riigi poolt eksploateeritavaid majapidamisi ja

tööstuslisi ettevõtteid. Meie oleme põhi-mõttelikult selle vastu, et riik ise eksploa-teeriks omi varandusi. Missugust tege-vusvabadust ka ei antaks juhatajale mingi-suguse operatsiooni teostamise juures riigi kujukul, ikka on ta seotud mõõdapääsemata vormaliteetidega; ta ei saa peale selle ilmutada seda isiklist initsiatiivi, mida aval-dab eraettevõtja; ta ei tohi julgeda ope-ratsiooni, mis on seotud teatud riisikoga, kuna aga ilma riisikota mitte alati ei lähe korda saavutada häid tagajärgi; ta ei saa mitte alati ettevõtte edenemiseks tarvismine-vaid summasid, kuna aga eraettevõtja neid ühel ehk teisil viisil muretseb. Edasi ei ole majapidamise või ettevõtte ametnikul-juhatajal iseäralist tõukejõudu töötada eri-liselt hoolega, tarbekorral isegi üle normi, kuna aga riigi varanduse rentnikul see ole-mas on. Peale selle puudub riigil võima-lus võtta oma ettevõtete juhatajateks ja vas-tutavateks teenijateks eriti andekaid ja ko-genud isikuid, sest need nõuavad niisugu-seid palkasid, mis riik ei maksa, eraettevõt-jad aga heameelega maksavad. Kõik need asjaolud sunnivad järeldama, et riigi eks-ploateerida tuleb jätta ainult neid ettevõt-teid, millel on suur üleriikline tähtsus (näit. raudteed), ehk missuguseid riigikait-seks tarvis, või missuguseid mingsugustel põhjustel ei olnud võimalik anda rendile. Selle üle aga, et oleks tehtud katseid riigi majapidamisi ja ettevõtteid, millel puu-dub üleriikline tähtsus, eraettevõtjatele ren-dile anda, tuleb küll kahelda, sest teada-andeid selle kohta ei ole ajakirjanduses ilmunud.

Avaldades ülaltoodud mõtteid, ei olnud meil kaugeltki sihiks laita või kritiseerida praegu maksvaid korraldusi ja korda; meie ei nõua, et meie arvamisi peetaks ilmeksi-matadeks ja meie ainsaks ülesandeks oli avaldada mõtteid, mis tekkisid ühenduses ajakirjanduse teadaandega, et valitsus otsib abinõusid, kuidas riigivalitsemise aparadi kulusid vähendada.

Asudes töö-hoolekande ministeeriumi ümberkorraldamise juure, peab kõige pealt tähendama, et eelnõu järele kuuluksid sel-lesse peale kantselei neli osakonda: hoole-kande-, sotsiaalse kindlustuse, töökaitse- ja tervishoiu osakond. Hoolekande osakonna ülesannete seas oleks muu seas varjupai-kade-, vanadekodude-, kasvatuasutuste- ja õmajade asutamine ja valitsemine, kätte-saadavate korterite muretsemine, juriidi-line nõuandmine kehvadele inimestele.

Ülalnimetatud ülesannete puhul tuleb tähendada, et mõned nendest ei kuulu riigiasutuse kohustuste hulka, teisi aga oleks otstarbekohasem anda linna- ja omavalitsuse asutuste hooleks. Eriti tuleb kättesaadavate korterite muretsemise puhul oletada, et ministeerium kavatses asuda uute majade ehitamisele või nende ostmisele või üürimisele, et oleks võimalik korterisi välja anda parajate hindadega. Niisuguse abinõu otstarbekohasus, millele meie näitust ei leia teistes maades, tekitab kahtlust. Elanikkude korterihädad lasuvad ometi linna omavalitsuste peal ja nende viimastele tulebki teha kohuseks vastavaid abinõusid leida, et neid hädasid kõrvaldada. Riik aga peab neile siin abiks tulema, andes laenusid või toetusrahasid. Edasi oleks varjupaikade-, vanadekodude j. m. s. asutamist ja ülevalpidamist samuti otstarbekohasem anda linna- ja maaomavalitsuste hooleks, võimaldades neile ühel juhtumisel laenusid, teistel juhtumistel aga ühekordseid ja igaaastaseid toetusrahasid. Ja üldse, niihästi kõigi ilma erandita asutuste sisseseadmine, kus leiaksid ruumi kõik need, kes tarvitavad hoolekannet, kui ka nende asutuste ülevalpidamine tuleks teha ülesandeks omavalitsustele; need täidavad seda ülesannet odavamalt kui riik.

Siis, mis puutub juriidilisse nõuandmisse kehvadele elanikkudele, organiseerib seda harilikult agar advokaatur. Kui aga niisugust organisatsiooni ei looda, siis on jällegi selle loomine omavalitsuste poolt soodsam ja kasulikum kui ministeeriumi poolt.

Hoolekande osakonna eelnõu järele kavatsesid uued funktsioonid peale eelnimetatute – lastekaitse ja hoolitsemine vaestelaste ja nõrgamõistusliste eest – jäävad natuke arusaamataks. Esimeste kaitse eest hoolitsemine lasub seaduse põhjal eestkostjate õladel, missuguseid määrab vaestelaste kohus; missugused kohustused võtab siin enda peale ministeerium?

Lõpuks ministeeriumi neljanda osakonna – tervishoiu kohta (praegu sanitaarvalitsus) lubame endile avaldada mõtet, et selle jätmiseks ministeeriumi koosseisu vaevalt ehk jätkub küllalt kaaluvat alust. Töö-hoolekande ministeeriumi pea ülesannete hulka kuuluvad töökaitsese ühelt poolt ja hoolekande ning sotsiaalne kindlustus teiselt poolt. Samal ajal on tervishoiu osakonnal, nagu näitab juba tema nimi, ülesandeks rahva tervise eest hoolitsemine, s. o. võitlus haiguste ja epideemiatega kõigis nende ulatustes (hügieen, haiguste eest hoidmine ja nende arstimine), võitlus prostitutsiooniga ja joomisega, samuti valve arstliste asutuste ja apteekide üle. Nagu näha, ei ole neil viimastel ülesannetel, mis ainuüksi lasuvad tervishoiu osakonna peal, mitte midagi ühist ministeeriumi ülesannetega. Sellepärast näib küll järjekindlam olevat anda ülalnimetatud osakonda – praegust sanitaarvalitsust – sinna kuhu ta kuulub, siseministeeriumi alla, kes täidab niihästi kaitsepolitsei kui heakorrapolitsei kohuseid.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

- „Sõdur“ nr. 35/36. 29. augustil 1924.
- „Eesti Politseileht“ nr. 34. 6. sept. 1924.
- „Eesti Mets“ nr. 17/18. Sept. 1924. a.
- „Aed“ nr. 9. Sept. 1924.

.....

Õiendus. „E. M.“ eelmisest numbrist on eksikombel välja jäänud Eesti Panga täiendavad määrused valoriseerimise asjus, mis ilmuvad käesolevas numbris.

.....

Kroonika.

Eesti.

Täiendavad valoriseerimise määrused „Eesti Pangas“.

A. Konto-korrentide kohta.

1. Kroonides väljakirjutatud tshekke ja maksukäske Eesti Pank kuni edaspidise korralduseni vastu ei võta.

2. Igale konto-korrent võlgnikule määrab kindlaks Eesti Panga juhatus võlgniku senise üldise krediidi piirides krediidi, mis tema tarvitada võib Eesti markades, ilma valoriseerimata.

Selle krediidi määramisel võetakse arvesse arve iseloom ja eriti summade liikumine 1924. a. esimesel poolaastal.

3. Valoriseeritud arvete tasumiseks võtab pank vastu Eesti markasid Eesti krooni kursi järele. Juhtu-

misel kui maksupäeval kursi ei noteeritud; on maksev eelmise päeva kurs.

Märkus: Kuni 30. septembrini 1924. a. võtab Eesti Pank vastu valoriseeritud arvele tasuks Eesti marke kursiga 1 Ekr. 105.- mk. Juhtumisel kui Eesti krooni kurs börsel sellest hinnast madalam on, võetakse arvesse börsi kurs.

4. Kui panga juhatus konto-korrent arve lepingu põhilal mingisugust teist korraldust ei tee, siis on valoriseeritud arve võlgnik kohustatud tasuma perioodiliselt iga kolme kuu tagant, võlale juure kasvanud protsendid, ühes komisjoniga ja muude kuludega, ning peale selle vähemalt 2,5 prots. peavõlga.

Esimene tähtaeg valoriseeritud arvete protsentide ja võlgade tasumiseks on 1. oktoober 1924. a.

5. Valoriseeritud arvete tasuks kuni 1. oktoobrini sisse antud ärivekslid, mille tähtaeg mitte üle 31. detsembrini 1924. a. ei ulata, arvestatakse nende väljalunastamisel võlgniku kasuks kursiga 100.- mk. 1 kroon.

B. Põllumajanduslised vekslid.

6. Üksikute põllumeeste ja põllumajandusliste ühisuste poolt väljaantud vekslid jäävad valoriseerimata, tingimisel, kui iga 3-kuulise pikenduse puhul vähemalt 10 prots. peavõlga praegusest võlasummasi ära tasutakse.

Tehakse pikendus kauem, kui 3 kuu peale, siis tuleb käesoleval juhtumisel tasuda vähemalt 4 prots. iga pikenduse kuu kohta.

C. Hoitusummad.

Eesti Pank võtab hoitule al pari kursiga - 100.- marka 1 kroon, tähtajalisi hoitusumme: 6-kuulise tähtajaga ä 5⁰/₁₀ p. a., 12-kuulise tähtajaga ä 6⁰/₁₀ p. a.

Jooksvaid arveid, niisama ka lühikese aja peale hoitule antud hoitusumme Eesti Pank ei valoriseeri.

Jooksvad hoitusummad, mille eest pank kuude kaupa protsenti arvab, valoriseeritakse al pari kursiga (100 mk. - 1 kroon), kusjuures ühe hoituraamatu peale mitte üle 1000 krooni vastu ei võeta, tingimisel, et valoriseeritud summa mitte enne 6 kuud välja ei võeta.

Ühelgi arve omanikul ei või mitte rohkem, kui üks hoituraamat olla.

Valitsusasutustele kindlustuseks määratud deposiitsumme võib valoriseerida päevakursiga.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

Augustikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

139 vagunit ajalehpeberit, 2 vagun segakaupa, 1 vag. puuvillast riidet.

Kokku 142 vagunit eksportkaupa, 69 saadetust bageashkaupa, kaal 3257,4 klgr. ja 3 saadetust suure kiiruse kaupa, kaal 1085 klgr.

2. Transiitkaupe.

5 vagunit parafiini, 10 vag. heeringaid, 1 platvorm autoga, 2 vag. segakaupa, 2 vag. paberossi paberit ja 1 vagun koorelahutajaid.

Kokku 21 vag. transiitkaupa.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

48 vagunit Siberi võid, 11 tsisterni petroleumi, 3 vag. linu, 18 vag. takku, 10 tsisterni naftat, 1 vag. metslooma nahku, 1 vag. pruugitud majakraami, 1 vag. evakuereeritud varandust, 10 tsisterni bensiini ja 4 vagun. räbalaid.

Kokku 116 vagunit kaupa, 49 saadetust bageashkaupe, kaal 25590 klgr. ja 1 koht suure kiiruse saadetusi. kaal 101 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

Augustikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

100 vagunit tsemenni, 5 vag. majakraami, 17 vag. elussigu, 2 vag. hobusejõhve, 14 vag. elus sarvloomi, 17 vag. segakaupa, 6 vag. Tartu leivavabriku „Pain Normali“ küpselatud teraleiba, 1 tsistern petroleumi, 3 vag. valget liiva, 1 vag. pajuvitse, 2 vag. vanu kasvaid, 2 vag. vabriku masinaid, 1 vag. puuvillast vahti, 1 vag. soolatud liha ja 1 vag. hobustega.

Kokku 173 vagunit kaupa.

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun. ahjupotte, 1 vag. raudkettisi, 1 vag. heeringaid, 2 tsisterni bensiini, 5 vag. viljatuulamise masinaid, 5 vag. toomasjahu, 2 tsisterni petroleumi, 11 vag. majakraami, 1 vag. sarvloomi, 1 vag. tamme-puu laudu, 2 vag. raudvinte, 2 vag. suhkurt, 1 vag. nahku, 1 vag. raudtraafi, 2 vag. kondijahu, 3 vag. klaaskaupa, 1 vag. rukist ja 30 vag. segakaupa.

Kokku 73 vag. kaupa.

Ametlikud teated kaubandusloostusministeeriumilt.

Eesti.

Kaupluste arv Eestis. Eestis antakse äritunnistusi 1) kaubanduslistele ja 2) loostuse ettevõtetele. Kaubanduslised äritunnistused lunastavad omale kauplused, aga ka kinnitusseltsid, laenuasutused, trahterid, apteegid ja mõned muud ettevõtted ärilise tegevuse alal.

Kaubanduslise äritunnistusega ettevõtteid oli 1923. a. lõpul üldse üle 11.300. Nende hulgas oli kauplusi ligi 10.200.

Kaupluste poolest kõige arvurikkam koht on Tallin. 257 esimese järgu kauplusest asus 186 Tallinnas. II järgu kauplusi oli üle vabariigi 1770 ja neist 602 Tallinnas. Kolmanda järgu kauplused on ühflasemalt üle vabariigi jaotatud. Neid oli rohkem kui kõik teised järgud koos, nimelt 6478, ja neist 1432 Tallinnas. IV järgu kauplusi oli vähem kui II järgu omad - üle vabariigi oli neid 1294 ja neist Tallinnas 234. V jär. on veo- ja kandekauplused, mis ühest paigast teise liiguvad ja peaauglikult maal tegutsevad. Kõige rohkem on äritunnistusi 5. järgu kaupluste tarvis Pärnumaal ja Tartumaal võetud (üle 40).

Transiit. Statistika keskbüroo andmete järele on tänava aasta esimesel poolel transiitkaupad Eestist Venemaale võrdlemisi vähe läinud. Veeti:

1922. a.	Venemaale	325.576.857	klg.
1923. a.	"	28 898.546	"
1924. a.	I poolel	3.976.024	"

Suurenemist näitab väljavedu Venemaalt Eesti kaudu:

1922. a.	Venemaalt	12.898.546	klg.
1923. a.	"	66.106.240	"
1924. a.	I poolel	63.257.145	"

Vene sisseveos Eesti kaudu olid tähtsamad kaubad tänava aasta esimesel poolel: keemiaained, paber, kala ja kalakaup, mõnesugused toidu- ja maitseained ja töö- ja jõumasinad. Välja vedanud on Venemaa Eesti kaudu peaaesjalikult teravilja ja linu.

Posti-, telefoni- ja telegraafi tegevus Eestis 1923. a.

(Riigi statistika keskbüroo andmetel).

Posti. Postiasutuste arv on aasta jooksul suurenunud, nagu järgmine tabel näitab:

	1923. a.	1922. a.
Postkontorite arv	123	118
Postiagentuuride arv	138	91
Postkastide arv	791	630

Postitraktide pikkus oli 1922. a. 5.014 klm., 1923. a. tõsis 5.129 klm, peale.

Postiga toimetatud saadetiste arv on rohkesti suurenunud (tuhanded saadetised):

	1923. a.	1922. a.
Lihisaadetised	45 522	35.031
Tähisaadetised	1.251	1.501
Pakid	132	121
Raha ja väärtisaad.	330	254

Raha on posti kaudu saadetud 2.303.752.812 Emk. väärtuses (1922. a. - 1.350.299,8 tuh. Emk.)

Telegraf. Kontorite arv oli 1923. a. - 86 (1922. a. - 82), aparate - 177 (1922. a. - 164). Peale selle veel raadio vastuvõtmise aparate 2 ja edasiandmise aparate - 1.

Liinide ja juhede pikkus on 1923. a. vähenenud, mis sellest tuli, et Saaremaal on Kuivaste - Kuresaare ja Harjumaal Tallinna-Tapa vahelised liinid ümber arvatud telefoniliinideks.

Liinide ja juhede pikkus oli:

	1923. a.	1922. a.
Liinid	403,12*)	753,9*)
Juhed	8.207,73	9.262,2

*) Raudtee telegraafi liinid kaasa arvatuna.

Telegramme on kokku edasi antud 1.017,4 tuh. tk. 17.384 tuh. sõnaga, (sellest 197 tuh. telegr. 5.309 tuh. sõnaga maksuta). 1922 a. on toimetatud 1.018 tuh. telegrammi 17.245 tuh. sõnaga.

1923. a. telegrammide läbikäik (tuhandedes):

	Telegrammid.	Sõnad.
Sisemaalised - tulnud	241,9	5.198
" - läinud	159,4	2.764
Väljamaalised - tulnud	120,3	1.805
" - läinud	121,0	1.668
Läbiminevad	374,7	5.948

Telefon. Telefoni-asutuste arv oli 263 (1922 a. - 226) liinide pikkus 7.288,9 klm. (1922. a. - 6.173) ja juhede pikkus 39.355,67 klm. (1922. a. - 30.619,8 klm.)

Kõnede arv 1923 ja 1922. a. oli järgmine (tuhanded):

	1923. a.	1922. a.
Kohalised kõned abonentide vahel	7.618	5.485
" " võõrastele	127	130
Kaugekõned sisem.	1.933	1.358
" väljam.	27	23

Peale selle on veel telefoni kaudu 41.407 telegrammi edasi antud.

Posti-, telegraafi- ja telefoni-asutustes on üldse 1.637 ametnikku teenistuses olnud (1922. a. - 1.559). Sissetulekut on annud (tuh. Emk.)

	1923. a.	1922. a.
Post	115.176	86.927
Telegraf	50.899	69.574
Telefon	69.988	50.285
Kokku	236.063	206.786

Seega 1923. a. sissetulek 19.277 tuh. Emk. 1922. a. omast suurem.

Soome.

Väljamaalaste suvilad Soomes, missugustest üks osa jäi sõjaajal ilma kindla omanikuta, on, nagu teada, Eduskonna poolt antud seaduse põhjal, jäänud riigi hoole alla. Kui viie aasta jooksul suvilate seaduslike omanikke ei ilmu, jäävad need täiesti riigi omaks. Iseäranis palju on sarnaseid suvilaid (1700) Viiburi läänis (maakonnas) ühes väikeste maatükidega. Seal on riigi poolt asutatud eriline komisjon, kes suvilate eest hoolitseb, toimetab neis tarvilikke remonte ehk hädakorral, kui suvila lagunemas, müüb selle oksjoni teel ära. Kuna suurem jagu suvilate omanikkudest olid venelased, kes Venemaal kadunud ja et soomlastel Venemaal pärandusõigust ei ole, langeb suurem osa suvilatest riigi kätte. Et ka eestlastel on niisugusi suvilaid Soomes, siis esines saakond m. l. kevadel kahjutusunõudmistega Soome valitsuse juures. Otsust selles asjas ei ole aga veel tulnud.

Tapaloomi on Eestist Soome toodud 160-170 pead nädalas (juunikuus 443 looma). Liha rohkuse tõttu on turul hinnad madalad. Läinud nädalal langesid hinnad veel 1-2 Smk. kilo pealt. Liha sisseveo kohta Eestist Soome ei ole ajakirjandus viimasel ajal sõna võtnud lihtsalt sel põhjusel, et kuivõrd Eesti odavaid loomi veab Soome, niivõrd Soome veab oma loome kõrge hinnaga Rootsimaale.

Soome-Vene kaubandus Käesoleva aasta seitsme esimese kuu jooksul on Soomest Venemaale viidud kaupade väärtus 113,5 milj. Smk. (1923. a. samal ajal 37,4 milj.) ja Venemaalt Soome toodud kaupasi, peaaesjalikult vilja 182,2 milj. Smk. väärtuses (1923. a. 122,9 milj.). Seega on Soome-Vene vaheline kaubandus märksa kasvanud.

Essentside sissevedu Soome. Käesoleva augusti 1-sest päevast antakse luba Soome sisse vedada sar-

naseid essentse, mis on määratud toidu ja maitseainete valmistamise jaoks ja sisaldavad peale etüülkoholi ja vee, eeterlisi õlisid ehk estereid, niipalju, et kui 10 kubiksentimeetri essentsi juure lisatakse 17 ksantimeetrit vett ja niipalju natriumkloriidi, et pinnale jääb veekord, mis feeb 4⁰/₀ algupärasest essentsi määrast. Nõnda on siis essentside sisseveo juures täpne analüüs väga tarvilik.

Helsingi linn põllumehena. Helsingi linnal on 1300 ha, sellest rendi peale antud 488 ha. Linna otsekohese hoiu all on 797 ha põldu. Saak oli m. l. aastal 200.000 kg. rukist, 1,5 milj. kg. heinu ja 700.000 kg. kartulaid. Tänavu aasta kasvatah linn isegi suhkrupeeti (5 ha.). Linnal on 51 lehma, 100 siga, 90 hobust ja 14 varsa. Maade valitsejaks on õpetatud agronoom. Põllusaadused müüakse eeskätt linna haigemajadele, vanade kodule j. n. e.

Soome hakkab Peterburi piima saatma. 14. augustil kirjutas või ja piima keskäri „Valio“ lepingu venelastega alla piima saatmise üle Peterburi Esiialgul saadetakse 6000 liitrit päevas, oktoobrist peale aga 12.000 liitrit päevas.

Tänavuaastane viljasaak Soomes. Põllutõlvatuse korjatud andmete põhjal on tänavu aasta oodata rukist keskmisest parem, nisu-keskmise, oder-keskmise, kaer - keskmisest parem, segaviljad - keskmisest paremad, kartulid - keskmised ja küli seemnest hea saak. Soe aeg on olnud pikem kui kunagi varem.

Elukallidus Soomes. Elu läheb Soomes jälle kallimaks. Kuna käesoleva maikuus oli elukalliduse index 1121 (1923-1096), oli see juunis 1147 ja juulis 1154. Eriti on toiduainete hinnad tunlavalt tõusnud.

Korteri üürid Helsingis on käesoleva aasta juuni kuus keskmiselt tõusnud 50⁰/₀ (3,2 ja 1 toalised korterid) ja isegi mõnel juhtumisel kuni 200⁰/₀. Näituseks suurema korteri, 2 toa, kõõgi ja vannitoaga, hind on praegu 828 Smk. kuus, ühe toa ja kõõgiga korteri hind on 501 Smk. kuus. Et toiduained ka kallimaks läinud, on elamine Helsingis, praeguste palgaolude juures väga raske.

Soome-Itaalia kaubalepingu asjus algavad nõupidamised Roomas 10. septembril. Soomest sõidab nõupidamisele prof. Vennola. On oodata, et raskusi tekitab seal juures jällegi Soome keeluseadus.

Rahvusvaheline salakauba kongress kavatakse Helsingis novembrikuus ära pidada. Kutsed on juba saadetud Rootsi, Norra, Daani, Saksa, Poola, Eesti, Lätia, Leedu ja Vene valitsustele. Jaatava vastuse on senini peale Leedu ja Vene kõik teised annud.

Pestud ja kufvatatud lehmakarvu soovib osta Soomes Viipurin Länkihuopatehdas (Viiburi rangivildi vabrik). Kui Eestist lehmakarvu on võimalik väljavedada, palub saatkond Viiburi vabrikule ehk saatkonnale teatada ülevalnimetatud pakkumisest huvitatud firmade või äride aadressid.

Leedu.

22. aug. - 1. septembrini peeti Kaunas'is põllu-**tõõ- ja tõõstus-näitust.** Tõõstussaaduste ekspertiisi, ega auhindade jagamist ei olnud. Näituse tingimised olid ebasoodsad: platside hinnad liig kõrged (nii näit. lahine katusealune, porine maa = doll. 1 30-1 70 üks ruut meeter), üldine korraldus jättis palju soovida, kaupade järeelvaatust toimetati tollimajas hoolimatalt, nõnda, et põhjendatud kaebusi näituse asjade rikkumise üle kuulda oli.

Eesti tõõstusest olid esitatud: Astroni muusikariistade vabrik, Tartust, Kreenholmi puuvilla vabrik, Stieglitz'i (end.) kalevivabrik.

Kõigil neil oli hea edu nende saaduste soliiduse tõttu. Kreenholmi vabrikul oli juba enne-malt Leedus kaubalaadu ja esitus. Narva kalevivabrik asutab kuuldavasti ka ladu Kaunas'is.

Astroni suurepäralsed pianiinod leidsid üldist tähelepanu ja sooja vastuvõtmist. Kuna Astroni pianiinode hind nende kõrge kvaliteedi kõrval võrdlemisi odav, saavad nad Leedu turul kahtlemata hea eduga väljamaa saadustega võistleva. Nõudmisi Astroni pianiinode järele on juba suuremal arvul tulnud. Peale teiste on Leedu konservatooriumi direktor, komponist Prof. Naujalis Astroni pianiinode kohta kiitva otsuse annud. Kuna kuulsaite vabrikute (Steinvay, Blüthner, Bechstein) mänguriistad Leedus kuulmata kõrges hinnas, odavamad aga nii ütlema turukaup, mis Astroni riistadega mingil võrdlust välja ei kannata, - on arusaadav näituse ilmsiks tulnud sümpaatia naabririigi vabriku toodete vastu. Näitusele väljapandud pianiinod osteti Leedu valitsuse poolt ära esimesel näituse päeval.

Soomest ja Lätist oli ka kaunis kogu väljapanijaid (mootorid, põllutõõmasinad jm.).

Kohalikka tingimisi arvesse võttes peab tähendama, et meie väljapanijad edaspidi milgi tingimisel ei peaks ük sikult Leedu näitusel esinema. Esiteks on see kulukam kui kogus esinades, teiseks ei ole igal üksikul võimalik tarvilikke eeltõõd teha, ja kolmandaks läheb kogupilt meie tõõstuse soliidisusest asjata kaduma. - Eesti tõõstuseettevõtetest on juba kaunis kogu Leedus turgu võitnud, juuretulejaid on olemas. Sellepärast on Eesti välituru huvides tingimata tarvilik, et meie ettevõtted tulevasel näitusel Kaunas'is ühiselt esineksid.

Daani.

Daani ekspordikrediit Daani saaduste Venele müütmise edendamiseks. Nagu mõne aja eest teatatud, ütles Nõukog. Vene Kopenhageni esitaja Ges Hein ühel jutuaJamisel Daani ajakirjanikkudele, et Daani-Vene kaubandusline läbikäimine ainult sel juhtumisel suuremaid tagajärgi anda võib, kui Daani Venele krediiti andma hakkab. Nagu näha, pole Hein'i sõnad ilma tarvilise mõjuta jäänud, sest 26. juul. tõõd Daani ajalehed teate, et Daani tõõstusnõukogu asjast huvitatud Daani ettevõtetele ringkirjaliselt teada annud, et riigi ekspordikrediitkomisjon Venele antud krediitide eest samuti garanteerib, nagu teiste maa-dele antud krediitide eest.

Sarnase riiklise garantii puhul võtab Daani riik oma peale vastutuse kuni 85⁰/₀ eest antud krediidi summast, kuna eksporditõõr atnult ülejäänud osaga riskeerib. Vekseld võlgu antud summa peale peab aga ühe tunnud panga poolt sellel maal, kuhu võlgu antud kaup saadetakse, garanteeritud olema. Krediidi aeg võib kuni 12 kuud olla.

Teated ettevõtete tegevusest.

O/ü. „Produkti“ osanikkude peakoosolek on oisustanud ühisuse tegevust likvideerida. Likvideerimiskomisjon kutsus kõiki isikuid ja asutusi, kellel ühisusest midagi nõuda oma nõudmisi üles andma kuni 9. oktoobrini s. a., likvideerimiskomisjonile – Tallinnas, Väike Karja t. 3, firma Kask ja Ko. ruumides, kella 1–2 päeval.

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

A/s. „Lippa auruveski“. Tegevusala: põllu- ja metsasaadustega kauplemine ja nende ümber töötamine, eriti jahu-saeveski, jahvatuse ning elektri- jaama sisseseadmine. Asutajad: Jüri Vedemann I, Jüri Vedemann II ja Jaan Kuusemeis. Põhikapitaal: Mk. 3.000.000, mis jaotatud 300 akts. 4 Mk. 10.000.– (R. T. nr. 111/112–1924. a.).

Ärikalender.

20. septembril.

O/ü. „Systema“ erakorraline peakoosolek kell 3 p. l. äri ruumides.

23. septembril.

Eesti linatööstuse a.-ü. erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. pangamaja G. Scheel ja Ko. ruumides.

A/S. „Anton Hellmann“ erakorraline aktsionäride peakoosolek kell 6 p. l. S. Karja tän. 6.

Tähtsamad vähempakkumised.

E. V. arsenaal (Tallinn, Erika t. 5), suusõnalisel ja kinnisel, 19. septembril s. a. 2.000 pd. naftat ja 1.800 pd. segusüüt.

Tallinna peatolliamet, kinnisel, 23. sept. s. a. kell 10 homm. – 200 j. sülda sega-küttepuid.

Sv. varustusvalitsus (Tallinn, Pagari t. 1, tuba 19), 18. septembril s. a. kell 11 homm. – suuremal arvul villaseid sokke ja kindaid.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsaoksjonid.

7. oktoobril 1924. a. Kuresaares, metskonna metsaülema kontseleis, Kubermangu tän. nr. 23-a.

a) Kuresaare metskonnast 200 üksikut puud ja 17,76 fiinu, 47 tüki, hinnatud 412.184 marka.

b) Karjalasma metskonnast 200 üksikut puud ja 10,77 fiinu, 29 tüki, hinnatud 524.765 marka.

Ligemaid teateid müügiletulevate metsatükkide üle annavad kohalikud metsaülemad ja metsade peavalitsus, Tallinnas, Kiriku tän. nr. 4.

Uued seadused ja määrused.

Notaarlaste tasu taks on avaldatud „R. T.“ 110–1924. a.

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Jüri Lents ja Mari Lents, sünd. Testan; Johan Mihkli

p. Külm ja Anu Jaagu t. Külm, sünd. Tõllasson (R. T. nr. 110–1924). Reinhold Põld ja Luise-Emmy Põld, sünd. Eckert; Juhani Juhani p. Sakeus ja Lydia Kusma t. Sakeus, sünd. Drell; Karl Karli p. Valdmann ja Anna Jakobi t. Valdmann, sünd. Unt; Jaan Masing ja Elfriede Masing, sünd. Grünberg; Eduard Marini p. Tulver ja Maali-Alide Jüri t. Tulver, sünd. Preimer; Oskar Trautvach ja Eleonore Trautvach, sünd. Mayer; Josep Leibi p. Brachinski ja Anna Susmann t. Brachinski, sünd. Kaplan. (R. T. nr. 111/112 – 1924).

Varanduste hoolekanne.

Nikolai Treublut'i ja Nadeshda Dundukova-Ijednova varanduse üle on hoolekanne sisse seatud (R. T. nr. 110–1924).

Prof. Dogel'i varanduse üle on hoolekanne sisse seatud (R. T. nr. 111/112–1924.).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupe laaditud järgmisel määral (vagunid):

	19–26. juuli	26. juuli	2–9. aug.	9–16. aug.	16–23. aug.	23–30. aug.
Teravilja ja jahu . . .	46	29	39	62	31	—
Kartulid . . .	2	2	—	—	—	1
Elusloomi . . .	40	104	58	66	79	104
Linu . . .	7	3	3	2	5	2
Põletispuid . . .	152	255	225	271	173	183
Muud metsamaterjaali . . .	577	559	543	556	560	586
Põlevkivi . . .	201	189	187	197	183	178
Muud era-kaupa . . .	942	943	1009	1187	1115	1347
Kokku . . .	1969	2084	2064	2341	2146	2433
Raudtee veod . . .	337	319	296	270	280	258

Kokku laaditud . . . 2304 2403 2360 2611 2426 2691

Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	23–31. juuli	1–7. aug.	7–15. aug.	15–23. aug.	23–31. sept.	1.–7. sept.
Teravilja ja jahu . . .	3	2	4	7	21	24
Kartulid . . .	3	1	4	3	—	—
Põletispuid . . .	183	204	166	198	233	109
Metsamaterj. . .	199	162	186	161	196	315
Linu ja fakku . . .	2	1	3	—	2	1
Muud erakaubad . . .	93	83	101	125	97	99
Põlevkivi . . .	27	26	36	31	63	86
Kokku . . .	510	479	500	525	612	634

Tallinna börs kursisedel

		8. IX.	9. IX.	10. IX.	11. IX.	12. IX.
1 dollar	Ostjad	413, —	—	413, —	—	410, —
	Müüjad	420, —	—	420, —	—	415, —
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 naelsterling	Ostjad	1855	—	1845	—	1839
	Müüjad	1867	—	1860	—	1850
	Tehtud	—	—	1860	—	—
100 Saksa rentmk.	Ostjad	10.000	—	9.900	—	9.700
	Müüjad	10.100	—	10.100	—	9.900
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Soome marka	Ostjad	1045	—	1040	—	1030
	Müüjad	1052	—	1050	—	1040
	Tehtud	—	—	1045	—	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	11.050	—	11.050	—	10.950
	Müüjad	11.175	—	11.175	—	11.050
	Tehtud	—	—	—	—	11.100
100 Daani krooni	Ostjad	6950	—	7100	—	6950
	Müüjad	7050	—	7250	—	7050
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2225	—	2175	—	2175
	Müüjad	2275	—	2225	—	2225
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Holl. gulden.	Ostjad	15.950	—	15.900	—	15.725
	Müüjad	16.150	—	16.100	—	15.925
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Latti	Ostjad	7950	—	7900	—	7850
	Müüjad	8100	—	8100	—	8050
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1225	—	1225	—	1200
	Müüjad	1275	—	1275	—	1250
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Eesti kroon	Ostjad	—	—	—	—	—
	Müüjad	—	—	—	—	—
	Tehtud	112,50	—	112, —	—	111, —
100 Itaalia liiri	Ostjad	1800	—	1800	—	1775
	Müüjad	1850	—	1850	—	1825
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5750	—	5650	—	5625
	Müüjad	5850	—	5750	—	5725
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	2100	—	2025	—	2025
	Müüjad	2150	—	2100	—	2100
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	7925	—	7800	—	7700
	Müüjad	8025	—	7900	—	7800
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Tschervoneiz	Ostjad	2050	—	2050	—	—
	Müüjad	2150	—	2150	—	2100
	Tehtud	—	—	—	—	—

Tähtsamate en grös kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87% basis fr Tall.	400-450
Ameerika sort	pd.	1060-1080	külvil 98%	pd. 480
" söre Ameerika	"	1100-	Takud, Codilla I.	"
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	"
nisu, pehme,	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	56-59
" söre	"	—	" Newcastle	54-55
" pehmed, teised sordid	"	—	" sepa	61-63
Rukki jahud	"	350-370	Koks, valu	90-
püül	"	560-580	" gaasi	85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	10
Rukis Eesti	"	320-325	Põlevkivi, II. sort	7,5
Vene.	"	—	III.	5
Kaerad, toidu, Vene	"	285-	Raud, sordi	320-360
seemne, Vene	"	—	" talad (T)	320-360
Odrad,	"	—	" vits	450-500
Erned, rohelisted, Eesti	"	—	" raud plekk	500-540
" Hollandi	"	—	" tsingitud	820-880
Riis, Burma II.	"	820-840	Teras Inglis	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	—	Saksa	—
piirituse	"	—	" nikkel	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	980-	" vedru	520-550
Piim, pudelites	ltr.	18	" tööritstade	1200-1400
Või, melerei, eksport	n.	135-140	" talla	—
Või siseturg	"	100-105	Malm	280-290
Margariin, väljamaa	"	60-65	Inglitina	10500-11000
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2800-3000	Seatina	1200-1400
Kaseiin	"	750-950	Vask, plekk punane	4500-4900
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	20-21	" valge	4400-4800
II. s.	"	18-19	Tsink-plekk	1600-1800
Kakao, Inglis	pd.	2200-2400	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6	800-840
" Ameerika	"	—	" Ameerika	760-800
" Hollandi	"	2600-3000	" solaar	—
Kohvi, Rio, Santos	"	4600-4800	" Autolien	1350-1650
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	5200-6800	" auto	—
" Mexiko	"	—	Tsilindriõli, Vene	1200-1400
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	" Ameerika	800-1200
" Orange Pekoe, Java	"	6400-7200	Põlevkivi õli	180-240
" " Tseilon	"	7200-7600	" pigi	270-300
" " Moning, Hiina	"	4800-5400	Nafta, Vene	350-360
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	1050-1060	" Ameerika	260-280
" Poola	"	—	Petrooleum, Vene	360-370
" Czechoslovaakia	"	1080-	" Ameerika	360-370
Siirup, kartuli, B 42 ^o	"	1000-	Bensiin, Vene	840-860
" B 38 ^o	"	—	" Ameerika	840-860
" Glucose	"	975	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.
Sool, lahtine	"	62-64	Pesusooda	pd. 285-
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn	—	Seebikivi 72% Inglis	680-700
" Shotti Fulls	"	4000-4400	Parafiin 102-110 ^o	1400
" Shotti Mat Full talve püük	"	5500-5750	" 120 ^o -134 ^o	—
" Matties	"	5300-5550	Parkimise ekstrakt	—
" Norra Sloe	"	—	Väävel, õie 98%	400
Liha, sea, I. sort	pd.	1720-1800	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd. 9300
" looma, I. sort	"	1000-1200	" tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd. 1880
"	"	—	" Prantsuse	1880
Pekk, eksport. I s.	"	—	" tinavalge Inglise	1800-1880
Heinad, aasa	"	—	" ooker Prants.	310-400
Õlikoogid, linaseemne	"	—	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
" palmi	"	240-	" Chile	—
" päevalille	"	—300	" Superfosf. E. T. K. must kukk	
" soja	"	370-	(k. 6 pd.) 18-20% fr. Tallinn	795-
Nisukliid	"	240-	" Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	690-
Rukkikliid.	"	—	" Kaalisool, 300% kott 6 pd. frkojaam	840-
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25-54	" 400%	1100-
" Mitkal, ekstra	"	34,50-41,25	" Kainiit 12% lahtine,	pd. —
Lina, Liivi R.	pd.	—	" Vosvoriit, Eesti 6%	34-36
" Võru-Petseri	"	—	Paber, rotatsioonil	480
" Tartu	"	—		

Tsement, Portland, Port-Kunda		
pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda		
pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	690
"	"	—
Kriit, toores	pd.	85—110
" pestud	"	110—150
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	250—325
" puu kodumaa	"	325—400
Lubi	"	38—40
"	"	—
Gips, tükikides frko Isborsk	"	25
" jahvatatud toores	"	35
" krohvimise, ilma kottideta	"	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.		6500
Puumaterjalid, saetud Silikat D/B/B/		4750
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
Puumaterjalid	"	—
"	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7×7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	"	—
"	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	"	4800—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. I sort	"	5800—6400
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. II sort	"	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)		6000—6400

Prahid :

Lina			
Tallinn — Stettin	tonn	£	—
" — Ghent	"	£	—
" — Dundee	"	—	—
" — Belfast	"	—	—
" —	"	—	—
" —	"	—	—
Takud +	%		
Puumaterjalid D/B/B/	standard		
Tallinn — London	sh.		—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"		—
" — Antwerpen	"		—
" — Southampton	"		—
" — Manchester	"		—
" — Amsterdam	"		—
"	"		—
Segakaup	tonn		
Tallinn — Stettin	sh.	8—20	
" — London	"		—
" — Stockholm, või	Rk.	10—35	
"	"		—
"	"		—
Kartulid			
Tallinn	"		—
"	"		—
"	"		—
"	"		—
"	"		—
"	"		—

Harju Pank A-S.

Talinnas, Harju t. 33

Jaoskonnad: Rakveres, Narvas, Pärnus, Tartus, Kõpplis — Tallinna lähedal ja Kohtla-Järvel — riiklises põleokivi kaevanduses.

Pank toimetab kõiks. pangatehinguid sise- ja väljamaal.

Kõnetraat: Üldine 406 ja 19-35, juhatus 558 ja 21-07, eksped. osak. juhat. 10-42, eksped. osak. 19-94, tolli osak. 22-39.

Hobuste ja kariloomade kinnitamine.

Paljudel põllupidajatel ja loomakasvatajatel ei ole veel mitte teada, et meie maal nüüd jälle on võimalus sarvloomi ja hobuseid haiguste ja õnnetu juhtumiste vastu kinnitada. Peale selle kui I Vene vastastikkune loomade kinnituse selts 1913. aastal tarviliku kapitaali ja edasikinnitamise võimaluse puudusel likvideerima pidi, võttis kinnituse selts „Rossija“, vajadust silmas pidades, loomade kinnitamise oma peale, kuid lõpetas oma tegevuse sellel alal varsti peale sõja algust, sest et alalised hobuste ja loomade rekvireerimised, samuti ka sõjakahjud selle kinnituse seltsi edasi kestvuse võimatuks tegid. Silmas pidades, et nüüd olukorrad aegamööda jälle normaalseks lähevad, on Tallinnas asuv „Põhja Kinnituse Selts“ oma tegevusala laiendanud loomade kinnitamise operatsioonidega. Igaühele on teada, missugune suur väärtus elaval inventaaril nüüdsel ajal on, sellepärast on loomade kinnitamine väga tarvilik ja peab küllalt imestama selle optimismi üle, kuidas meie loomakasvatajad oma varandust kaalu peale pannes, kallihinnalised loomad kinnitamata jätavad. Käesoleval ajal on statistiliste andmete järele Eestis

198.787 hobust

527.368 sarvlooma.

Keskmise hinna järele läheb maksma iga hobune Emk. 20.000.— ja iga sarvloom Emk. 7.000.—, sellega nende hind kokku 7.667.316.000.—. Niisugust kapitaali kahjude vastu kinnitamata jätta, tähendab tõsiselt hädasohtu rahvamajandusele, sest harilik kapitaalipuudus ei luba hädasohtu nõndanimetatud enesekinnitamise peale jätta. Teoreetikeride poolt kindlaks tehtud

1923. a. Emk. 7.245.632.— ja kahjusid tasunud Emk. 164.450.—

kuni 1.IX.1924. „ 26.381.568.— „ „ „ „ 572.355.—

kokku kuni 1.IX.1924. Emk. 33.627.200.— ja kahjusid tasunud Emk. 736.805.—

andmete põhjal on teada, et enesekinnitamise tagajärjel, loomade noorsugu taudide ja õnnetu juhtumiste tõttu võib ära lõppeda, rääkimata sellel läbi tekkivast tööjõu puudusest, kuni järeltuleva töövõimuliste loomade kasvamiseni.

Teistes maades, kus loomade kinnitamine juba kauemat aega püsib, on heade kogemuste tõttu hulk kinnitusseltse, mis loomi kinnitavad. Nii on tänapäeval, näituseks, Saksamaal 26 seltsi, Norras 15, Bulgarias 10, Austrias 8 jne., missugused arvud küllalt asja kasust kõnelevad, kui arvesse võtta, et ka kinnitusseltsid praeguste olude korral raskustega rahalistes küsimustes võitlema peavad. Võrreldes endist seltsi tegevust, on meie maa ainsal looma kinnituseseltsil see paremus, et temal on tarvilik kapitaal ja võimalus edasikinnitamiseks, mis teda elujõuliseks teeb.

„Põhja Kinnituse Seltsil“ on ettenähtud seitse mitmesugust klassi loomade kinnitamiseks, alates kinnitusega õnnetu juhtumiste ja haiguste vastu, millele järgneb surm, ehk hädakorraline tapmine, varguse vastu jne. ja lõpetades kombineeritud kinnitamisega epidemiae ja haiguste vastu, millele järgneb surm, ehk hädakorraline tapmine jne. Mõnda neisse klassidesse on ka tulekinnitus hulka võetud, mis ka soovi korral võib teistesse klassidesse sisse võetud saada. Premia maksumade suurus oleneb muidugi kinnitusele võetud riisikote arvust.

Põhja Kinnituse Aktsia Selts Tallinnas on sest ajast saadik, kui looma kinnituse osakond asutati, s. o. juulikuul 1923. a. kinnitusele võtnud:

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.-
pooles " " 500.- " 1000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66